

FJALA E DEPUTETIT VANGJEL DULE

E ENJTE DATA 16 MARS 2023

E nderuara Kryetare e Kuvendit,

Të nderuar kolegë deputetë e deputete,

Të nderuar qytetarë,

Sot diskutojmë për një projektligj të rëndësishëm jetike për procesin strategjik të integritetit të vendit tonë në BE. Bëhet fjalë për rolin e organit sovran në republikën parlamentare, që është parlamenti, Kuvendi, dhe si organ sovran është burimi, por edhe organi që i bën bilancin aktivitetit të çdo institucioni tjetër në Republikë. Për rrjedhojë, duke e konsideruar në drejtimin e duhur nismën ligjvënëse, e konsideroj të pakët për nga kontributi që sjell. Hapi është i ndrojtur, është i vogël dhe nuk do të sjellë ndryshimet rrënjësore që kërkohen në realitetin tonë. Ekspertiza është për t'u vlerësuar, nga më cilësoret, sjell frymë, sjell edhe germë, veçse nuk merret parasysh situata politike dhe institucionale në vendin tonë, sepse ne nuk jemi në situata normale, jemi në anormalitet institucional dhe politik. A na kanë munguar ligjet? Jo, kurrë! A jemi ne të ngadaltë në prodhimin e ligjeve? Asnjëherë! Ne kemi rekorde. Ne kemi ndryshuar Kushtetutën brenda natës dhe kodet me shumicë të cilësuar brenda paradites. Kjo na mungonte?! Çfarë na mungon? Na mungon fryma europiane në funksionimin e institucioneve tona të mbështetura në legjisllacion. Pse, nuk kemi pasur ne ligje, të cilat kërkojnë që të gjitha institucionet të japin llogari në Kuvend? Kryeministri nuk denjon, nuk pranon, në mënyrë të përsëritur sfidon, quan "kopsht zoologjik" një pjesë të anëtarëve të këtij Kuvendi. Çfarë ndryshon me këtë ligj? Si e kufizon? Si e imponon që të respektojë detyrimet e tij kushtetuese? Kështu edhe në drejtime të tjera. Çfarë do të prisja nga ky ligj? Përtej, e përsëris, germës së ligjit që po sjell, unë prisja të sillte sanksionimin e një mekanizmi, atij që quajmë legal binding, ligjërisht të detyrueshëm, që do ta sillte realisht qeverinë në pozitë të llogaridhënies përpara organit sovran, që është Kuvendi. Këtë nuk e bën. Më lejoni modestisht të sjell dy variante, që mund të garantojnë një rol më të madh të Kuvendit. Për shembull, është rasti i Senatit dhe i Kongresit në Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Kryetari i Komisionit të Politikës së Jashtme të Senatit dhe të Kongresit, pavarësisht nëse janë apo jo në parti të Presidentit apo janë në parti opozitare të Presidentit, kanë të drejtën e vetos në vendimet madhore të politikës së jashtme dhe për të kapërcyer këtë veto Presidentit i duhet vendimmarrje e jashtëzakonshme, gjë që ndodh rrallë herë. Ky është mekanizëm kontrollues.

Së dyti, a mund t'i japim ne kompetenca të tilla Këshillit Kombëtar të Integritetit? Mund t'i japim dhe do të ishte realisht funksional. Përse? Sepse nuk është ajo që tha përfaqësuesi i Partisë Socialiste në prezantimin e projektligjit. Unë në këtë Kuvend gjatë gjithë këtyre viteve, që jam i pranishëm, nuk kam dëgjuar asnjë koleg, nga asnjëri krah politik, pavarësisht se kanë qenë në pushtet apo në opozitë, që të jetë skeptik për integritetin evropian të vendit tonë. Në kushte të tilla është pa risk, pa kosto që ne të krijojmë mekanizma të tillë kontrollues, të cilët do të garantojnë mbarëvajtjen e procesit të integritetit. Diskutojmë, zonja të nderuara, zotërinj të nderuar, por qëllimisht i rikthehem edhe një

herë, zonja të nderuara, në një situatë mjaft të rëndë, kur një fëmijë i porsalindur është pa mamanë e tij në momentet që po flasim, dhe një grua që porsa ka lindur, nuk e ka fëmijën e saj në krahë. Është tragjike nga çdo këndvështrim. Dhe ne, duke demonstruar në mënyrën më cinike distancën tonë nga realiteti i jetës së qytetarëve të vendit, do të kërkojmë që Komisioni i Ligjeve të informohet, që pastaj të na informojë dhe kështu me radhë. Ku jemi?! A e konceptoni se si reagojnë?! A mendoni se si na perceptojnë bashkëqytetarët tanë, që na kanë besuar t'i përfaqësojmë këtu? Le t'ia japë secili përgjigjet vetes. Por e dini përse ndodh kjo? Në demokracinë liberale, ose më qartë, demokracinë liberale mbështeten në një raport të drejtë midis detyrimeve dhe të drejtave. Ne në këtë parlament flasim vetëm për detyrime të qytetarit. Dëgjoni oratorinë, sidomos të kolegëve të mazhorancës, duke filluar nga kreu i tyre: "pranga, prokurorë, gjykatës, polici", dhe me të gjitha nismat në favor të këtyre organizmave, që janë imponuese të ligjit dhe të detyrimeve, kemi qenë shumë bujarë. Mirë kemi bërë, kur ka qenë në masën dhe në drejtimin e duhur, por është edhe aspekti tjetër: të drejtat. Kush do të flasë për të drejtat dhe sa interesohemi ne, si organ legjislativ i Republikës, për organet e mbrojtjes së të drejtave? Ku janë sot? Institucionin e Avokatit të Popullit e kemi lënë vakant mbi një vit. Përse? Sepse nuk duam një Avokat të Popullit, duam një avokat të partisë -shtet. Ku janë institucionet e tjera, të mbrojtjes së të drejtave, që, kur cenohet, qoftë edhe në mënyrë hipotetike imazhi i kreut të mazhorancës, nuk lënë podium dhe mikrofon pa rrëmbyer?! Ndërsa sot heshtni. Kemi nevojë krahas organeve ligjzbatuese, edhe për organet e mbrojtjes së të drejtave të njeriut, të minoriteteve, të fëmijëve, të grave, të konsumatorit, për mbrojtjen e të dhënave të qytetarëve. Nuk mund të bëjmë një sistem të njëanshëm që vetëm detyrimet t'ua imponojmë me dhunë, me hir dhe me pahir dhe nga ana tjetër nuk merret asnjë masë për të respektuar të drejtat e qytetarëve. Nuk ka republikë parlamentare, nuk ka demokraci liberale që mbështetet në pranga dhe në vargonj, mbështetet në liri, në të drejta, në sistem vlerash dhe këtu duhet të tregojmë zotësinë dhe aftësinë si Kuvend që të ngremë këtë sistem, sepse është e kollajtë të ngresh sistemin represiv. Ju falënderoj!